

Minnesanteckningar för dialog på politisk nivå:

Forum för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft, 4 december 2015

1. Inledning

Statssekreterare *Elisabeth Backteman*, *Näringsdepartementet* inleder dagen med att hälsa samtliga välkomna. I samband med mötesstart betonas de säkerhetsföreskrifter som gäller i Rosenbad, se PPT.

Elisabeth Backteman förtydligar hur Forums agenda idag möter valda tillväxtpolitiska prioriteringar i den nationella strategin 2015-2020, se PPT.

2. Indelningskommittén, information och dialog

Ordförande, Barbro Holmberg och *Vice ordförande Kent Johansson* beskriver kommitténs påbörjade uppdrag att utreda och föreslå ny läns- och landstingsindelning samt den övergripande tidplanen för uppdraget, se PPT samt länk till regeringens webbplats för uppdrag och direktiv.¹

Under presentationen lyfts bland annat följande fram:

- Kommitténs uppdrag kommer att utgå från redan framtagna/genomförda utredningar² och ska säkerställa en långsiktig, jämn utvecklingskraft över hela landet.
- Kommitténs fokus ligger på funktionalitet och fungerande, effektiv flernivåsamverkan där statens roll och närvaro regionalt ska tydliggöras.

Diskussion:

- Är det möjligt för indelningskommittén att be om ett förstärkt uppdrag för att utreda ansvarsfördelning mellan regioner och länsstyrelser eftersom vissa frågor idag finns i gränslandet mellan de två aktörerna (exempelvis landsbygdsprogrammet, servicefrågor, bredband och integration)?
- Infrastrukturplaneringen kan ses som ett gott exempel på hur samverkan kan fungera mellan nationell och regional nivå.
- Förslag att definiera myndigheterna och deras samverkan med regionala aktörer genom att gruppera dessa utifrån huvudsakliga uppdrag: blåljusmyndigheter; kunskapsmyndigheter och specialistmyndigheter.
- Önskvärt att kommittén snart presenterar kartbilden så att den dialog som nu pågår kan synkas med processerna.

Notera:

- Kriterierna som bör användas i indelningskommitténs arbete har skickats ut för synpunkter till samtliga berörda aktörer. Som stöd till kommitténs arbete finns samrådsgrupper både för politiska representanter och för länsstyrelserna.

¹ <http://www.regeringen.se/rattsdokument/kommittedirektiv/2015/07/dir.-201577/>

² Hänvisning gjordes till Mats Sjöstrands utredning; SOU 2012:81 - Statens regionala förvaltning och Ansvarskommitténs utredning SOU 2007:10 - Hållbar samhällsorganisation med utvecklingskraft.

3. Exportstrategin – regionala exportcentra, information och dialog
Karin Olofsdotter, enhetschef för Enheten för främjande och EU:s inre marknad, Utrikesdepartementet introducerar dagens dialog om regionala exportcentrum, se PPT. *Karin* betonar att inspel från och dialog med regionalt utvecklingsansvariga är avgörande för att genomförandet av strategin ska bli mer konkret.

Under presentationen lyfts bland annat följande fram:

- Det finns nu en framtagen strategi med tjugotalet områden och ett hundratal åtgärder som behöver genomföras för att Sverige ska förstärka sin position och internationella konkurrenskraft. Exportstrategin finns på följande länk:
<http://www.regeringen.se/informationsmaterial/2015/09/sveriges-exportstrategi/>

Diskussion:

- Från regional nivå vill ledamöterna betona att det idag finns etablerade organisationer, exempelvis Almi och EEN. De har fått uppdrag av de regionalt utvecklingsansvariga att samordna stöd till företagen avseende exportfrågor. Dessa uppdrag skulle kunna förstärkas snarare än att nya organisationer/strukturer etableras.
- Det finns en samstämmighet att en virtuell träffpunkt borde utgå från verksamt.se som med regionala plattformar fungerar bättre och bättre.
- Regionalt utvecklingsansvariga efterfrågar tydliga stödmöjligheter till små företag.
- Regionala prioriteringar för smart specialisering syns inte i den nationella exportstrategin.

4. Mottagande och etablering av flyktingar

Statssekreterare Erik Nilsson, Arbetsmarknadsdepartementet beskriver inledningsvis regeringens arbete för mottagande och etablering av flyktingar utifrån den aktuella situationen i Sverige.

Erik Nilsson beskriver bland annat följande, se också PPT:

- Sverige har tagit emot närmare 80 000 asylsökande de senaste två månaderna.
- 40 000 ensamkommande flyktingbarn bedöms komma till Sverige under 2015. Andelen ensamkommande barn som kommer via Iran från Afghanistan är hög.
- Hälften av ankommande flyktingar har en egenbostad.
- Boverket har skrivit upp sin prognos och bedömer att 630 000 nya lägenheter behövs fram till 2020. Detta innebär en uppskrivning från tidigare i år med drygt 200 000.
- Flyktingar som ankommer till Sverige nu har mycket diversifierad utbildningsbakgrund. Arbetsmarknadsläget bedöms därför positivt och sysselsättningsgraden ökar, framför allt i gruppen unga utrikesfödda kvinnor.

Diskussion:

- Ledamöterna lyfter fram ett antal exempel på angelägna frågor att lösa.
 - På kommunal nivå: bostadsförsörjning samt markinköp för framtida behov, personal, familjehem där hela familjer kan inkluderas, fler godemän och alternativa lösningar där godemän saknas samt lärarkompetens i skolorna.
 - Skulle Sverige kunna ha undantagstillstånd från vissa riktlinjer/förordningar/lagar så att man stödjer kommunerna att möta den akuta situationen. SKL har bistått sina medlemmar med en lista på 17 punkter som skulle kunna förenkla den pågående situationen.
- Förslag att ha en gemensam nationell utlysning inom kompetensförsörjning (socialfonden) där hela landet genomför samma utlysning vid samma tillfälle. Detta innebär en nationell överenskommelse som bör ge större effekt än om varje enskilt strukturfondspartnerskap undersöker möjligheterna till utlysning i sitt programområde.

Notera:

- MSB lägger ut lägesrapporter på sin webbplats: www.msb.se bland annat hur situationen ser ut för olika samhällsfunktioner.
- Nu finns fördelningsnycklar per län framtagna också för 2016. Länsstyrelserna genomför en förhandling med kommunerna om bosättning. 21 600 personer beräknas få en mer beständig bosättning under nästa år. Den största arbetsbelastningen för kommunerna kommer troligen först 2017.

5. **Aktuella frågor och kommande möten, information och dialog**

Statssekreterare Elisabeth Backteman, Näringsdepartementet återkopplar från föregående politikerforum och lyfter aktuella frågor.

En liten **arbetsgrupp**³ har bildats under ledning av *Elisabeth Backteman* och ett möte har genomförts för att samtala om hur forum kan utvecklas. *Elisabeth* kommer att samla denna grupp vid ett par tillfällen per halvår.

Följande summering från mötet ges:

- Forum blir inte bättre än vi gör det. Det är viktigt att vi allakänner ett **gemensamt ansvar**.
- Strukturen vid möten och **färre punkter på dagordningen**.
- Struktur och **tydligt fokus för agendan** – skilj på informations- och diskussionspunkter.
- Diskussion om **dialog** mellan regeringskansliet och regionalt utvecklingsansvariga aktörer och hur denna dialog hålls levande mellan Forums möten. Tidig dialog i alla frågor som påverkar regionernas förutsättningar är önskvärd.

³ Ledamöter: Gustav Hemming, Irén Lejgren och Birgitta Losman

- Vid mötet diskuterades också relationen mellan politiker och tjänstemän. Alla behöver ta ett ansvar på hemmaplan så att frågor som diskuteras vid Forum får en regional beredning och hantering.

Tillväxtverket har fått ett förstärkt och förlängt uppdrag för **regionala kompetensplattformarna**. Regeringsbeslut har fattats om förlängning till och med 2017.

Kommande möten och mötesdagar 2016

Elisabeth Backteman informerar att ambitionen är att närings- och innovationsminister Mikael Damberg och landsbygdsminister Sven-Erik Bucht ska medverka vid **nästa politikerforum fredagen den 26 februari, 2016**.

Elisabeth lyfte en fråga till Forums ledamöter om att under 2016 flytta mötena från fredagar till onsdagar. Efter diskussion på forumet har det beslutats att **mötet i maj 2016 flyttas till onsdag den 25 maj**. Övriga möten kommer att genomföras på fredagar enligt tidigare planering.

Programpunkter till kommande möte, följande aktuella frågor har redan spelats in till mötet:

- Miljödriven näringslivsutveckling och energifrågor
- Sammanhållningspolitiken
- Validering och kompetensförsörjning

Förutom dessa lyfts följande önskemål fram:

- Dialog om och med Arbetsförmedlingen om deras närvaro regionalt.
- Ramverket för validering

Elisabeth Backteman beslutar att dialogen om EU 2020 och dialog om det nationella reformprogrammet skjuts till mötestillfälle längre fram 2016 för att möta de önskemål som lyfts fram om färre programpunkter och mer dialogutrymme.

Mattias Moberg, **ny enhetschef för enheten RTS** (Regional tillväxt och EU:s sammanhållningspolitik) efter Anna Olofsson presenteras. Mari Mild, som varit tf. enhetschef återgår till sin ursprungliga tjänst.

6. Transportinfrastruktur, information och inledande dialog och inspel

Agneta Wargsjö, chef Strategisk utveckling och *Sten Hammarlund*, projektledare; båda från Trafikverket inleder programpunkten med information om inriktningsunderlaget för 2018-2029. *Agneta Wargsjö* beskriver uppdraget, regeringens direktiv samt de utmaningar som Trafikverket identifierat. *Sten Hammarlund* beskriver inriktningsunderlagets analyser och sammanställningen av dessa (se PPT).

Under presentationen lyfts bland annat följande fram:

- Om Sverige ska erbjuda vidmakthållen funktionalitet krävs ökade resurser; troligen 6-7 miljarder per år utöver de ca 22 miljarder kr per år som idag resurssätts till infrastruktur (inklusive ca 1 miljard till banavgifter). Att åtgärda eftersläpande underhåll kräver ytterligare 4-5 miljarder per år under perioden 2018-2029.
- Sverige har behov av ett robust system som möter de skilda förutsättningar som finns i stad och landsbygdsmiljöer. Detta kräver bred samverkan på både nationell och regional nivå.
- Ny teknik skapar möjligheter men kräver flexibilitet.

Diskussion:

- Hur hanteras frågan om prioriterade hamnar och kraven på funktionalitet? Sjöfarten är underutnyttjad.

Därefter presenterar *Viking Jonsson, Region Sörmland, Johan Edstav, Regionförbundet Uppsala län* och *Björn Jansson, Region Gotland* det regionala exemplet "En bättre sats", se PPT.

I presentationen lyfts bland annat följande fram:

- Processen från 2003 till idag, med ambition att koppla regionala planer till den nationella planen. Genom att arbeta gemensamt ser de medverkande regionerna att de har bättre förutsättningar för att få gehör för identifierade utmaningar och behov.
- Organisatorisk genomarbetad struktur med tydlig representation möjliggör förankring och samsyn på alla nivåer.

Avslutningsvis ger *infrastrukturminister Anna Johansson, Näringsdepartementet* sin bild av vägen fram till nästa nationella plan. *Anna Johansson* har rest runt i hela landet för att lyssna av behov och utmaningar inom infrastrukturområdet, för att få en helhetsbild för det underlag där regionala och kommunala prioriteringar kan summeras till det gemensamma nationella behov som ska inkluderas i nästa plan.

I presentationen lyfts bland annat följande fram:

- Det finns två tydliga förskjutningar inom infrastrukturområdet. Dels utvecklingsbehovet för järnvägen som både bygger på eftersatt och klimatfrågan, dels godstrafik där flöden måste lösas. Det har också bekräftats vid regionala samtal även om pendlingsstrafiken är högt prioriterad. Vi kan inte ha enskilda projekt som trycker undan all annan investering under trettioalet år framåt. Det krävs en balans mellan nya investeringar och kvalitetssäkrande underhåll.
- Tidigare var det vanligt att även kommuner lämnade in egna synpunkter, vilket gjorde att regeringen prioriterade efter eget huvud. Om regioner för

talän för sina kommuner och samverkan med omlandet kommer bilden att bli mer tydlig.

- Framtida investeringar görs för framtida behov. *Anna Johansson* betonar att infrastrukturuppdraget förutsätter utgångspunkt i 2000-talets teknik, näringslivets behov och möjligheten att leva och arbeta i hela landet. I den nationella planen som sträcker sig till 2029 måste det finnas utrymme för att ta till sig den teknikutveckling som pågår. Om det utvecklas nya logistiklösningar som kommer att kunna användas vid genomförande av den nationella planen, då ska det också finnas utrymme för detta.

Diskussion:

- Många synpunkter berörde Sverigeförhandlingen⁴. Oavsett om regionerna är direkt berörda och inbjudna till samtal eller inte påverkas förutsättningarna i samtliga delar av landet. Det vore därför önskvärt om Sverigeförhandlingen genomför samtal med samtliga län.
- De regionala tågen måste fortsätta prioriteras, detta utifrån många regionala aspekter. För den som ansvarar för regional utveckling är pendlingsmöjligheter avgörande för konkurrenskraft och attraktivitet. Diskussionen handlar både om befintlig trafik och om behov av kompletterande investeringar; i många delar av landet.
- Regionala aktörer efterfrågar en godsstrategi samt fördjupade samtal om hur sjötrafiken ska utvecklas med hänsyn till klimatfrågan. En godsstrategi behöver också ha ett större perspektiv än nationellt för Sverige – med hänsyn till regioner som har ett intensivt gränsregional trafikflöde.

Notera:

- Proposition ska lämnas under 2016 för beslut i riksdagen 2018. En remiss är på gång ut till regionalt utvecklingsansvariga aktörer med sista svarsdatum 29 februari, 2016⁵.
- Samhällseffekter och diskussion om samhällsnytta efterfrågas av regionala aktörer, bland annat vid prioritering av pendlingstrafik.

7. Digitalisering

Bostads-, stadsutvecklings- och it-minister Mehmet Kaplan;
Näringsdepartementet inleder programpunkten med aktuell information om regeringens arbete med digitalisering.

I presentationen lyfts bland annat följande fram:

- Regeringen har förstärkt arbetet för det offentliga Sveriges digitalisering.
- En ny enhet för tväroffentliga digitaliseringsfrågor har inrättats. ESF är stabstöd.

⁴ <http://sverigeforhandlingen.se/>

⁵ <http://www.trafikverket.se/om-oss/nyheter/Nationellt/2015-12/forsta-steget-mot-en-ny-nationell-transportplan/>

- SKL och regeringen har tecknat avtal om digital förnyelse. Fokus på samverkan och nya digitala värdekedjor.
- Vinnova har fått ett uppdrag att främja en digital innovativ industri. Strategi och handlingsplan ska tas fram för svensk industri. 22 mkr avsatta till insatser. Vinnova har också ett förstärkt uppdrag inom digitalisering för Hälsa, vård och omsorg.
- Skolverket har ett nytt uppdrag inom digital kompetens för elever och lärande.

Mehmet Kaplan har diskuterat digitaliseringskommissionens delbetänkande med innovationsrådet denna vecka. Digitaliseringskommissionen har fått förlängt uppdrag. Digitaliseringskommissionen betonar ett politiskt ledarskap på regional nivå som knyter an till den europeiska digitala agendan. Regionala bredbandskoordinatorer har inrättats och bredbandsforum har förlängt uppdrag i fem år för att jobba långsiktigt. För att inkludera alla samhällsnivåer krävs ett aktivt förhållningssätt till utveckling – där är de regionala digitala agendorna avgörande.

Notera:

- Betänkandet från digitaliseringskommissionen innehåller mycket läsvärt. Om ni inte hinner läsa själva, uppdra till lämplig tjänsteman med rätt ansvarsområde att läsa och summera för er. Se länk <https://digitaliseringskommissionen.se/rapport/>

Därefter beskriver *Magnus Rudehäll, digital strateg, Region Västerbotten* det pågående regionala arbetet och Region Västerbottens regionala digitala agenda.

I presentationen lyfts bland annat följande fram, se PPT:

- Exempel på hur region Västerbotten genomför den regionala digitala agendan.
- Lärdomar och utmaningar.
- Behov av standard och riktlinjer.

Diskussion:

- Samordning med regionala nivån fortsatt viktig och det är avgörande att staten tar ett stort ansvar. I vissa regioner kan man förlita sig till bredbandutbyggnad genom ERUF och Landsbygdsprogrammen, men hur ska behoven mötas upp i andra delar av landet?
- Önskemål om en gemensam standard. Nu byggs systemen ut på olika sätt, alla aktörer skulle vinna på att få en likriktning.
- Förslag att utse en myndighet som kan ta rollen som nationell exportfunktion, men då i form av ett främjandeuppdrag. Den funktionen och det stödet saknas idag.

- Biblioteken har ett mycket viktigt uppdrag och borde få både kompetensutveckling och förstärkta resurser för att fortsätta stödja nya it-användare. Nästan 1 miljon medborgare står idag utanför it-användningen.

Notera:

- *Mehmet Kaplan* summerar att samtliga medskick har noterats av honom och hans medarbetare på plats idag och att fortsatt dialog är mycket värdefull, inte minst för att tydliggöra var prioriteringar kan göras. Idag finns en bra bild, näst intill på hushållsnivå var utmaningarna och behoven finns. Att få till rätt stöd på rätt nivå vid rätt tillfälle är därför avgörande.

8. Mötet avslutas

Mari Mild som inför sista punkten på agendan ersatt *Elisabeth Backteman* summerar dagens möte som genomförts i två lokaler och tackar alla ledamöter för aktivt deltagande.